

The background of the cover is a stylized coat of arms. It features a shield divided into two main sections. The upper section is light green and contains a large, light green arrow pointing upwards and to the right, with a white triangle at its tip. The lower section is light yellow. The text is centered over the green section.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY WALIM NA LATA 2020-2027

Opracowała:
Aleksandra Ignaszak
z Zespołem

GRUDZIEŃ 2019

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY WALIM NA LATA 2020 – 2027
ZOSTAŁA OPRACOWANA PRZEZ:**

1. Aleksandrę Ignaszak - Wykonawca Strategii, Sekretarz Gminy Walim
- Przewodniczący Zespołu

przy współudziale Zespołu:

2. Adam Hausman - Zastępca Przewodniczącego Zespołu, Wójt Gminy Walim
 3. Roman Sidor - Sekretarz Zespołu, Informatyk Urzędu Gminy Walim
- z Członkami Zespołu w osobach:
4. Renata Świerszczak - Inspektor Urzędu Gminy Walim
 5. Magdalena Krawczyk - Księgowa Urzędu Gminy Walim
 6. Angelika Jaśkiewicz - Radna Gminy Walim, Przedstawiciel Szkolnictwa
 7. Tomasz Sobczyk - Radny Gminy Walim, Sołtys Jugowic
 8. Magdalena Drąg – Waga - Przedsiębiorca
 9. Witold Drąg - Przedsiębiorca
 10. Katarzyna Borowiec - Kierownik Jednostki Samorządu Terytorialnego
 11. Renata Machelska - Dyrektor Samorządowej Instytucji Kultury
 12. Wioletta Sowa - Asystent Dyrektora Samorządowej Instytucji Kultury
 13. Jolanta Grzegorzek - Przedstawiciel Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
 14. Mariusz Bogdański - Przedstawiciel Organizacji Pozarządowej
 15. Irena Kosek – Lizakowska - Emerytka
 16. Alicja Borowiec - Przedstawiciel młodego pokolenia.

PRZYJĘCIE STRATEGII:

Strategia Rozwoju Gminy Walim na lata 2020-2027 została przyjęta Uchwałą nr XVI/141/2020 Rady Gminy Walim z 28 kwietnia 2020 roku.

Spis treści

strona

Wstęp	5
Rozdział I. Charakterystyka Gminy Walim	8
I. 1. Położenie geograficzne	8
I. 2. Atrakcje turystyczne.....	8
I. 3. Środowisko naturalne	13
I. 4. Wody powierzchniowe	13
I. 5. Walory krajobrazowe	14
I. 6. Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej	14
I. 7. Funkcjonujące programy i akty prawne ochrony środowiska.....	15
Rozdział II. Zasoby infrastruktury technicznej	16
II. 1. Infrastruktura drogowa	16
II. 2. Sieć wodno-kanalizacyjna	18
II. 3. Sieć gazowa	18
II. 4. Sieć telekomunikacyjna - dostęp do Internetu	19
II. 5. Substancja mieszkaniowa	19
II. 6. Tereny inwestycyjne	19
Rozdział III. Sytuacja społeczno-gospodarcza.....	20
III. 1. Ludność	20
III. 2. Rolnictwo	20
III. 3. Gospodarka gruntami	21
III. 4. Leśnictwo	21
III. 5. Turystyka.....	22
III. 6. Kultura	22
III. 7. Oświata	23
III. 8. Sport	23
III. 9. Podmioty gospodarcze	24
III. 10. Sytuacja społeczna - bezrobocie.....	25
Rozdział IV. Planowanie strategiczne.....	26
IV. 1. Analiza strategiczna SWOT	26
IV. 2. Misja Gminy Galim	31
IV. 3. Cele strategiczne Gminy Walim	32

Rozdział V. Realizacja Strategii	40
V. 1. Możliwości finansowe i warunki realizacji zadań	40
V. 2. Wdrażanie Strategii	40
V. 3. Monitoring Strategii	41
V. 4. Zarządzanie zmianą gospodarczą	41
Rozdział VI. Tabele i wykresy zawarte w Strategii	42
VI. 1. Tabele	42
VI. 2. Wykresy.....	42

Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy, obejmująca lata 2020-2027, to długookresowy plan działania dla gminy, określający strategiczne cele rozwoju oraz wskazujący kierunki i priorytety działania.

Dokument ten, będący wyznacznikiem kierunku rozwoju Gminy Walim, uchwalony został przez Radę Gminy. Strategia jest centralną osią, wokół której skupiać się muszą wszelkie działania władz samorządowych, zmierzające do jak najlepszego zaspokajania różnorodnych potrzeb mieszkańców oraz stymulowania rozwoju gospodarczego. Określone w nim cele, priorytety, zamierzenia, mogą być zrealizowane dzięki współpracy władz samorządowych, mieszkańców, organizacji pozarządowych, podmiotów gospodarczych i innych podmiotów z terenu gminy.

Głównym instrumentem, za pomocą, którego możliwe jest zrealizowanie założeń Strategii, są środki budżetowe. W związku z faktem, że budżet Gminy Walim jest ograniczony, konieczne będzie, dla sfinansowania planowanych inwestycji, pozyskiwanie funduszy poza-budżetowych.

Niniejsza Strategia obejmuje dwa okresy programowania ze środków Unii Europejskiej. Środki z programów siedmioletniego okresu 2014-2020, które zostały już wykorzystane lub rozdysponowane. Drugi okres programowania dotyczy lat 2021-2027. Dla przyszłego okresu, wiadomo, że alokacja środków dla Polski będzie mniejsza. Do Polski ma trafić 64 mld euro, to jest około 20 % mniej niż w obecnej perspektywie 2014-2020.

Należy podkreślić, że w obecnej perspektywie dysponowania środkami Unii Europejskiej, Gmina Walim 24 lutego 2015 roku wraz z innymi gminami tworzącymi Aglomerację Wałbrzyską zawarła porozumienie, na mocy, którego gminy aglomeracji wspólnie realizują Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Aglomeracji Wałbrzyskiej (ZIT AW). Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, to instrument rozwoju terytorialnego w ramach którego, przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej, jednostki samorządu terytorialnego na obszarach funkcjonalnych największych miast mogą realizować wspólne strategie rozwoju.

Wdrażanie ZIT AW współfinansowane jest ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, w formie przekazania do dyspozycji ZIT AW części budżetu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Obszar Aglomeracji Wałbrzyskiej obejmuje 22 gminy: Boguszków-Gorce, Czarny Bór, Dobromierz, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Jaworzyna Śląska, Kamienna Góra, gminę wiejską Kamienna Góra, Lubawka, Marcinowice, Mieroszów, Nowa Ruda, gminę wiejską Nowa Ruda, Stare Bogaczowice, Strzegom, Szczawno-Zdrój, Świdnica, gminę wiejską Świdnica, Świebodzice, Walim, Wałbrzych i Żarów.

Należy podkreślić, że Gmina Walim jest największym beneficjentem środków ZIT AW w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Strategia jest podzielona na dwie główne części: diagnostyczną i planistyczną. W diagnostycznej zgromadzono dane i informacje, które poddano analizie. W efekcie końcowym przygotowano raport o stanie gminy i wpisano go w rozdziały: I. Charakterystyka Gminy Walim, II. Zasoby infrastruktury technicznej, III. Sytuacja społeczno-gospodarcza. Część diagnostyczną kończy analiza SWOT (rozdział IV.), łącząc tę część strategii rozwoju gminy z częścią planowania strategicznego. Przedmiotowa analiza identyfikuje mocne i słabe strony gminy oraz jej szanse i zagrożenia. Zjawiska ograniczające możliwość rozwoju gminy, to słabe strony. Mocne strony, to podejmowane skuteczne działania przynoszące zamierzone efekty. Słabe i mocne strony, to obszary, na które wpływ ma sama gmina. Natomiast szanse, to obszary mogące wspierać działania gminy, ale gmina nie ma na nie bezpośredniego wpływu. Zagrożenia, to zjawiska, które mogą mieć niekorzystny wpływ na gminę i wynikają z warunków zewnętrznych.

Analiza SWOT została przeprowadzona przez przedstawicieli środowiska lokalnego a jej wykonanie było konieczne dla wypracowania głównych kierunków rozwoju gminy.

Drugą częścią dokumentu jest planowanie strategiczne. Struktura planowania strategicznego jest następująca:

- określenie wizji i misji,
- określenie celów strategicznych,
- określenie celów operacyjnych,
- wyznaczenie zadań do realizacji.

Wizja jest to wyrażona słownie, mentalna wizualizacja pożądanego stanu gminy, do którego organy gminy oraz pracownicy urzędu będą dążyć. Określona wizja jest ambitna, ale realna, zwięzła i wyniosła. Swoim brzmieniem ma motywować otoczenie.

Misja jest pewnego rodzaju deklaracją, która zawiera główne elementy przyszłych działań gminy. Pełni jednocześnie funkcje motywacyjne i promocyjne. Poprzez misję dobierane są kierunki działań dla realizacji założonych celów. Można stwierdzić, że jest wizytówką opisującą rolę gminy na rzecz otoczenia. Misja jest pojęciem konkretniejszym od wizji, zawierającą więcej szczegółów, które po dalszym rozbudowaniu i skonkretyzowaniu tworzą strategię.

Cele strategiczne wyznaczają zasadniczy kierunek rozwoju gminy, jako całość. Konkretyzują misję rozwoju gminy. Są sformułowane ogólnie, jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane funkcje (potrzeby), które winny zostać zrealizowane (zaspokojone) w określonym czasie. Pomimo swej ogólności, cele strategiczne są związane z konkretną rzeczywistością oraz prognozą zmian w przyszłości. W dokumencie sformułowano trzy cele strategiczne. Są one sobie równe pod względem ważności i pilności, a ich uszeregowanie nie ma wpływu na kolejność realizacji.

Cele operacyjne, to inaczej efekty, które gmina zamierza osiągnąć w przyszłości. Przedmiotowe cele są niczym innym, jak kierunkami działania gminy wiążącymi się z decyzjami, które dotyczą zasobów i potencjału gminy. Cele operacyjne są składnikiem łączącym ze sobą cele strategiczne i zadania. Można stwierdzić, że charakter celów operacyjnych jest techniczny. Spowodowane jest to tym, że określenie ich ulepsza proces wdrażania strategii.

Zadania do realizacji, to przytoczone po kolei wszystkie inwestycje, prace, działania, które są narzędziem gwarantującym realizację założonych celów. Ich wykonanie jest warunkiem koniecznym do osiągnięcia określonej Misji Gminy Walim. Wykonanie zadań powoduje przejście z planowania do realnego wyniku. Zadania są dostosowane do możliwości finansowych gminy.

Określając cel nie musimy podawać sposobu jego realizacji. Określając zadanie musimy znać sposób na jego wykonanie. Musimy rozeczać czy w ogóle taki istnieje, bo możliwe, że wskazane zadanie może być niewykonalne.

Rozdział I.

Charakterystyka Gminy Walim

I. 1. Położenie geograficzne

Gmina Walim wchodzi w skład Powiatu Wałbrzyskiego w Województwie Dolnośląskim. Położona jest w Górach Sowich oraz Górach Czarnych (Góry Wałbrzyskie) w zlewni wód Bystrzycy, Walimki, Jaworzynki, Młynówki oraz Sowiego Potoku. Zajmuje powierzchnię 79 km². W skład gminy wchodzi 9 sołectw: Walim (siedziba gminy), Dziećmorowice (z integralnymi częściami wsi: Stary i Nowy Julianów), Glinno, Jugowice, Michałkowa, Niedźwiedzica, Olszyniec (z integralną częścią wsi Podlesie), Rzeczką, Zagórze Śląskie.

Położenie geograficzne jest dużym atutem Gminy Walim. Ponadto jej korzystny mikroklimat, warunki krajobrazowe i ich różnorodność oraz ciekawe ukształtowanie terenu pozwalają na prowadzenie działalności turystyczno-rekreacyjnej przez cały rok.

I. 2. Atrakcje turystyczne

Na atrakcyjność gminy ma wpływ, oprócz położenia geograficznego, duża liczba zabytków i obiektów turystycznych znajdujących się na jej terenie. Najważniejsze z nich to:

- **Zamek Grodno** – to obiekt z ponad 700 - letnią historią, zaczynając od czasów Piastów Śląskich, poprzez Koronę Czeską, Święte Cesarstwo Rzymskie, Królestwo Prus, skończywszy na okresie II wojny światowej i pierwszych latach powojennych. Ta trzynastowieczna budowla znajduje się na terenie Rezerwatu Przyrody Góra Choina o powierzchni ok. 19 ha. Wybudowany został na szczycie góry Choina (ok. 450 m n.p.m.), na styku Gór Wałbrzyskich i Sowich. Warownia wznosi się nad doliną rzeki Bystrzycy Świdnickiej, dawniej zwaną Śląską Doliną. Zamek Grodno jest jednym z najbardziej malowniczo położonych zamków na Śląsku. Choć część zamku została zniszczona na przestrzeni wieków, to nadal zachwyca on swoim urokiem. Na szczególną uwagę zasługują renesansowe portale oraz grafitowe dekoracje budynku bramnego. Do średnio-wiecznego zamku wkroczyła duża nowoczesność w postaci Centrum Bioedukacji Multimedialnej.

- **Zapora wodna na Jeziorze Bystrzyckim** – obecnie zabytek techniki. Powstała w latach 1911 – 1914 z muru kamiennego na rzece Bystrzycy, jako jeden z wielu zbiorników retencyjnych w Sudetach. Wysokość zapory wynosi 44 m, natomiast długość w koronie 230 m, szerokości u podstawy 29 m.
- **Jezioro Bystrzyckie** – jezioro zaporowe położone w dolinie przełomu Bystrzycy ma powierzchnię 0,5 km² i pojemność około 8 mln m³. Zbiornik, powstały w wyniku budowy zapory, ma około 3,2 km długości a jego szerokość nie przekracza 480 m (średnio około 300 m).
- **Kładka na Jeziorze Bystrzyckim** – niespotykana atrakcja turystyczna, która połączyła brzegi Jeziora Bystrzyckiego; najdłuższa w Polsce (prawie 126 m), wisząca kładka o konstrukcji wstęgowej i jedyna wieloprzęsłowa. O jej atrakcji, poza konstrukcją, stanowi wyposażenie, w tym luneta, która pozwala podziwiać piękne krajobrazy okalające malowniczo położone Jezioro Bystrzyckie oraz posadowiony na Górze Choina Zamek Grodno. Ławki, znajdujące się w najszerszych miejscach kładki, zachęcają do spoczynku, nie tylko pięknym widokiem, ale także zastosowanymi technikami multimedialnymi. W ławkach zamontowano urządzenia odtwarzające efekty dźwiękowe odgłosów endemicznych ptaków oraz szumu wody. Kładka charakteryzuje się również oświetleniem z możliwością zmiany kolorów, co stanowi o jej niesamowitej atrakcyjności, szczególnie, gdy światło odbija się w tafli wody.
- **Akwarium słodkowodne** – mieści się w budynku **Centrum Obsługi Ruchu Turystycznego**, parterowej konstrukcji z antresolą. Z poziomu parteru, jak i antresoli można podziwiać akwarium z biotopem Jeziora Bystrzyckiego. W akwarium pojemności ok. 50 m³ pływają endemiczne gatunki ryb, takie jak: karpie, amury, leszcze, karasie, sandacze, okonie i sumy. Na antresoli znajduje się sala wykładowa dla prowadzenia edukacji ekologicznej.
- **Żelazna lipa** – odlew żeliwny pnia lipy wykonany w 1858 roku upamiętniający Fryderyka II, który zatrzymał się w karczmie na Podlesiu w dniu 22 lipca 1762 roku po wygranej bitwie nad wojskami austriackimi, usytuowana na terenie prywatnym.

- **Sztolnie Walimskie** – wybudowane w okresie II wojny światowej podziemia. Od 1943 roku w rejonie Gór Sowich Niemcy prowadzili zakrojone na szeroką skalę i z ogromnym rozmachem prace budowlane pod wspólnym kryptonimem „Riese” (Olbrzym). Budowa nie została nigdy ukończona, pozostawiając po sobie szereg niedokończonych podziemnych tajemnic. Do dziś nieznanym jest cel jej budowy. W skład projektu „Riese” wchodzi siedem sztolni. Są nimi: „Sztolnie Walimskie”, „Włodarz”, „Osówka”, „Gontowa”, „Soboń”, „Jawornik” oraz podziemia pod Zamkiem Książ.
- **Zabytkowe kościoły i kamieniczki** – w większości wpisane do rejestru zabytków.
W poniższej tabeli zestawione zostały obiekty zabytkowe:

L.P.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT
1	Dzieńmorowice	kościół parafialny p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty
2	Glinno	kościół filialny p.w. Matki Boskiej Bolesnej
3	Jugowice	dzwonnica cmentarna
4	Jugowice	dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Górna 18
5	Michałkowa	kościół filialny p.w. św. Anny
6	Niedźwiedzica	kościół filialny p.w. św. Mikołaja
7	Olszyniec	kościół filialny p.w. św. Joachima i Anny
8	Rzeczka	kościół filialny Maksymiliana Kolbe
9	Walim	kościół pomocniczy p.w. św. Jadwigi
10	Walim	kościół parafialny p.w. św. Barbary
11	Walim	kaplica Seylerów (przy kościele parafialnym)
12	Walim	kaplica Klingberga, ul. 3 Maja
13	Walim	dom mieszkalny, ul. Konopnickiej 1
14	Walim	dom mieszkalny, ul. Wyszyńskiego 3
15	Walim	dom mieszkalno-gospodarczy, ul. Wyszyńskiego 8
16	Walim	dom mieszkalny (dawny Dom Towarowy), ul. Wyszyńskiego 13
17	Walim	dom mieszkalny, ul. Kilińskiego 3
18	Zagórze Śląskie	kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
19	Zagórze Śląskie	Zamek Grodno
20	Zagórze Śląskie	dwór, ul. Główna 13 (dawne Sanatorium "Poranek")
21	Zagórze Śląskie	wozownia, obecnie budynek gospodarczy (dawne Sanatorium "Poranek")
22	Zagórze Śląskie	park (przy dawnym Sanatorium "Poranek")
23	Zagórze Śląskie	dworzec kolejowy

Tabela nr 1. Zabytkowe kościoły i kamieniczki

Źródło: Urząd Gminy Walim

- **Krzyże pokutne** – to monolityczne, proste i surowe kamienne formy w kształcie krzyża wznoszone przez zabójców w miejscu popełnionego morderstwa. Zwyczaj ten przywędrował do Polski z zachodu. Na terenie Polski znajduje się ok. 600 krzyży, w większości średniowiecznych. Na terenie gminy usytuowanych jest sześć krzyży, w tym dwa z XIV-XV w. umiejscowione są w Glininie koło kościoła, trzy z XIV-XVI w. w Zagórzcu Śląskim, z nich dwa na terenie Zamku Grodno a jeden przy ulicy Drzymały, jeden z XV-XVI w. znajduje się przy cmentarzu w Niedźwiedzicy.
- **Stare cmentarze** – z okresu II wojny światowej, jak i z wielu lat poprzedzających, usytuowane są na terenie całej gminy. Na szczególną uwagę zasługuje Cmentarz z Kwaterą Ofiar Terroru Hitlerowskiego w Walimiu. Na tym cmentarzu w dwunastu wydzielonych kwaterach, spoczywają ofiary II wojny światowej. W latach 1943-1945 sprowadzeni przez Niemców w Góry Sowie robotnicy przymusowi i jeńcy wojenni realizowali tajne przedsięwzięcie budowlane pod kryptonimem „Riese”. Nadludzka, katorżnicza praca, ciężkie warunki bytowe i sanitarne, niedożywienie i głód prowadziły do skrajnego wycieńczenia, chorób i śmierci. Dokładna liczba pochowanych na cmentarzu nie jest znana. W roku 2016, z inicjatywy Polskiego Czerwonego Krzyża, popartej przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa oraz Wojewodę Dolnośląskiego, dla Kwatery Ofiar Terroru Hitlerowskiego, założona została imienna ewidencja cywilnych ofiar wojny w Walimiu. Ewidencja zawiera ujawnione 223 nazwiska pomordowanych i pochowanych robotników przymusowych: Polaków, Ukraińców i Rosjan. W tej sytuacji gmina uznała za zasadne ustawienie na Kwaterze trzech granitowych tablic z ujawnionymi nazwiskami osób tutaj pochowanych.

Na terenie Gminy znajduje się sieć szlaków turystycznych umożliwiających turystom wędrowanie po Górach Sowich i Górach Czarnych oraz wejście na najwyższy szczyt Gór Sowich – Wielką Sowę. Najważniejsze z nich to:

- **Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza**, prowadzący głównymi grzbietami Sudetów od Świeradowa Zdroju do Prudnika. Długość szlaku zaznaczonego kolorem czerwonym wynosi ok. 390 km. W Gminie Walim szlak rozpoczyna się w Rzecze przechodzi przez Przełęcz Sokolą na Wielką Sowę.

- **Długodystansowy Międzynarodowy Szlak E-3 Atlantyk – Morze Czarne**, znakowany kolorem niebieskim. Jest to szlak o znaczeniu międzynarodowym, wchodzący w skład 11 europejskich szlaków wędrówkowych. Szlak ten łączy brzegi Atlantyku z Morzem Czarnym. Trasa o długość ok. 7 500 km, przebiega przez 12 krajów (Turcja, Bułgaria, Rumunia, Węgry, Słowacja, Polska, Czechy, Niemcy, Luksemburg, Belgia, Francja, Hiszpania). Polski odcinek na terenie Sudetów ma długość ok. 220 km. Jest wariantem Głównego Szlaku Sudeckiego. Przez Gminę Walim przebiega od Dziecmorowic poprzez Lisią Skałę, Zagórze Śląskie z Zamkiem Grodno, Michałkową, Glinno na Przełęcz Walimską, i dalej na Wielką Sowę.
- **Szlak Zamków Piastowskich**, znakowany kolorem zielonym, to niezwykle interesujący szlak turystyczny wiodący przez historyczne warownie Dolnego Śląska, które powstały za panowania książąt świdnicko-jaworskich. Długość Szlaku Zamków Piastowskich wynosi 146 km, rozpoczyna się na Zamku Grodno w Zagórzu Śląskim, a kończy na Zamku Grodziec. W sumie obejmuje 15 obiektów warownych.
- **Szlak Martyrologii**, znakowany kolorem czarnym o długości ok. 18 km, wytyczony dla upamiętnienia więźniów filii obozu Gross-Rosen, którzy zginęli podczas przymusowej pracy przy budowie kompleksów niemieckiego projektu „Riese”. Pozwala poznać rozmiary projektu a równocześnie daje pojęcie o ogromie pracy i wysiłku, włożonym przez jego budowniczych. Szlak biegnie od stacji kolejowej w Głuszycy Górnej, gdzie docierały transporty więźniów z całej Europy a kończy się na stacji w Jugowicach, dokąd również dojeżdżały transporty więźniów do pracy w obozach. W Gminie Walim przechodzi przez Rzeczkę z obiektem „Sztolni Walimskich”. Następnie przez strome zbocze Wawel szlak wiedzie do kompleksu „Włodarz”, największego systemu sztolni w Górach Sowich, biegnąc obok niedostępnych wejść do sztolni w Jugowicach (kompleks „Jawornik”) do stacji PKP w Jugowicach.
- **Szlak Żółty**, znakowany kolorem żółtym, rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Walimiu, wiedzie z Walimia Cesarską Drogą przez Jelenią Polanę, Małą Sowę do najwyższego szczytu Gór Sowich - Wielkiej Sowy (1 015 m n.p.m.) do Pieszyc.

Instytucje zajmujące się wytyczaniem i odnawianiem szlaków turystycznych, to PTTK Oddział Ziemi Wałbrzyskiej oraz PTTK Oddział Ziemi Strzelińskiej.

I. 3. Środowisko naturalne

Obszar Gminy Walim, mimo stosunkowo niedużej powierzchni, cechuje się bardzo urozmaiconą rzeźbą terenu i dużym zróżnicowaniem wysokości. Najwyższy punkt na terenie gminy, poniżej wierzchołka Wielkiej Sowy, znajduje się na wysokości około 975m n.p.m., zbliżoną wysokość osiąga także kulminacja Małej Sowy (972m). Najniżej znajduje się dno doliny Bystrzycy poniżej zapory wodnej Jeziora Bystrzyckiego, położone na wysokości około 310m n.p.m. Wysokości względne we wschodniej, najwyższej części gminy dochodzą do 400m, w części zachodniej są dużo niższe, do 200m.

Pod względem budowy geologicznej obszar Gminy Walim położony jest w obrębie dużej i bardzo ważnej jednostki strukturalnej Sudetów – bloku sowiogóskiego, zwanego także krą sowiogórską. W masywie sowiogórskim dominują gnejsy, obecne w różnych odmianach i współwystępujące z migmatytami.

I. 4. Wody powierzchniowe

Obszar gminy należy w całości do zlewni Bystrzycy, która jest lewostronnym dopływem Odry, uchodzącym do niej we Wrocławiu. Bystrzyca w granicach gminy ma charakter rzeki tranzytowej a swoje źródła ma na terenie sąsiedniej Gminy Głuszyca w Górach Suchych. Długość odcinka Bystrzycy pomiędzy Olszyńcem a Lubachowem wynosi tylko 9 km (długość całkowita 95 km). Bystrzyca jest na całej długości uregulowana i ujęta w opaski kamienno-betonowe, natomiast jej odcinek poniżej Zagórza Śląskiego został zamieniony w sztuczne Jezioro Bystrzyckie.

Zdecydowanie bardziej rozbudowana jest sieć hydrograficzna prawej (wschodniej) strony zlewni Bystrzycy, obejmującej Góry Sowie. Głównymi dopływami są Jaworzynka (długość 5 km, ujście w Jugowicach), Walimka (długość 11 km, ujście w Jugowicach) i Młynówka (długość 9,5 km, ujście do Jeziora Bystrzyckiego). Z nich najbardziej zasobna w wodę jest Walimka, przyjmująca, jako swoje dopływy między innymi strumienie odwadniające masyw Wielkiej Sowy. Podobnie jak Bystrzyca, niemal cały środkowy i dolny bieg tego potoku jest uregulowany. Lewostronne dopływy Bystrzycy w granicach gminy, odwadniające Góry Czarne, pozostają bezimienne, a ich długość nie przekracza 4 km.

Wyjątkiem jest płynąca przez Dziećmorowice Złotnica, która uchodzi do Bystrzycy na terenie Gminy Świdnica w Lubachowie.

W granicach gminy nie ma naturalnych zbiorników wodnych, natomiast znajduje się tu duży sztuczny zbiornik – Jezioro Bystrzyckie na Bystrzycy, powstały w latach 1911 – 14 wskutek przegrodzenia rzeki zaporą zbudowaną u stóp wzniesienia Kurzętnik. Jezioro ma około 3,2 km długości, 0,3 km szerokości, głębokości maksymalnej 30 m i zajmuje powierzchnię ok. 50 ha.

Stan sanitarny wód jeziora nie jest zadowalający. Pozostałe zbiorniki sztuczne to niewielkie stawy hodowlane i zalane wodą wyrobisko dawnej kopalni gliny w Zagórze Śląskim. Na terenie gminy występują źródła wody mineralizowanej (obecnie nie eksploatowane).

I. 5. Walory krajobrazowe

Na terenie Gminy Walim, w otoczeniu Zamku Grodno, w Zagórze Śląskim, znajduje się rezerwat „Góra Choina” o powierzchni 19,31 ha; powołany w 1957 roku dla ochrony walorów krajobrazowych i porastających zamkowe wzgórze zbiorowisk leśnych.

W 1991 roku został utworzony Park Krajobrazowy Gór Sowich, który swoim zasięgiem obejmuje centralną i jednocześnie najwyższą część Sudetów Środkowych z masywem Wielkiej Sowy. Pod względem geologicznym jest to pasmo górskie zbudowane z najstarszych w Sudetach gnejsów prekambryjskich stanowiących najatrakcyjniejszą część całego pasma. Ten pełen swoistego piękna typ krajobrazu górskiego, należy szczególnie zaakcentować, ponieważ nie występuje w takiej skali nigdzie w kraju.

Teren Gminy Walim w znacznej części leży w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoja Nietoperzy Gór Sowich” (kod obszaru PLH020071) - programu sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Kod obszaru dotyczy 3 gatunków nietoperzy.

I. 6. Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej

Na terenie Gminy Walim znajdują się następujące pomniki przyrody ożywionej:

1. Lipa drobnolistna – Walim ul. Kilińskiego 3 (obwód pnia 540 cm, wysokość 22 m, rozpiętość korony 20 m, wysokość korony 18 m, szacunkowy wiek 230 lat).
2. Lipa szerokolistna – Zagórze Śląskie, dziedziniec Zamku Grodno (obwód pnia 660 cm, wysokość 18 m, rozpiętość korony 16 m, wysokość korony 15 m, szacunkowy wiek 260 lat).

Na terenie Gminy Walim znajdują się następujące pomniki przyrody nieożywionej:

1. Babi Kamień – naturalna forma skalna – obiekt znajduje się w lesie, w obrębie geodezyjnym Walim, poza oznakowanymi szlakami turystycznymi.
2. Sępik – naturalna forma skalna – obiekt znajduje się w lesie, w obrębie geodezyjnym Walim, poza oznakowanymi szlakami turystycznymi. Prowadzi do niego nie oznakowana ścieżka z dna doliny.

I. 7. Funkcjonujące programy i akty prawne ochrony środowiska

Gmina Walim jest w posiadaniu następujących dokumentów związanych z ochroną środowiska:

1. Gminny Program Gospodarki Odpadami, Uchwała Rady Gmin Walim nr XXVIII/146/2004 z 25 listopada 2004 r.
2. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Walim, Uchwała Rady Gminy Walim nr XXXIV/207/2017 z 28 listopada 2017 r.
3. Inwentaryzacja wyrobów azbestowych (dokument niezbędny do stworzenia gminnego programu likwidacji azbestu), Uchwała Rady Gminy Walim nr XXV/149/2017 z 31 stycznia 2017 r.
4. Inwentaryzacja przyrodnicza (wyszczególnione są w niej obszary cenne przyrodniczo oraz występujące na naszym terenie rośliny, grzyby i zwierzęta), Wrocław 2005 r.
5. Inwentaryzacja drzew o wymiarach pomnikowych, Wrocław 2005 r.

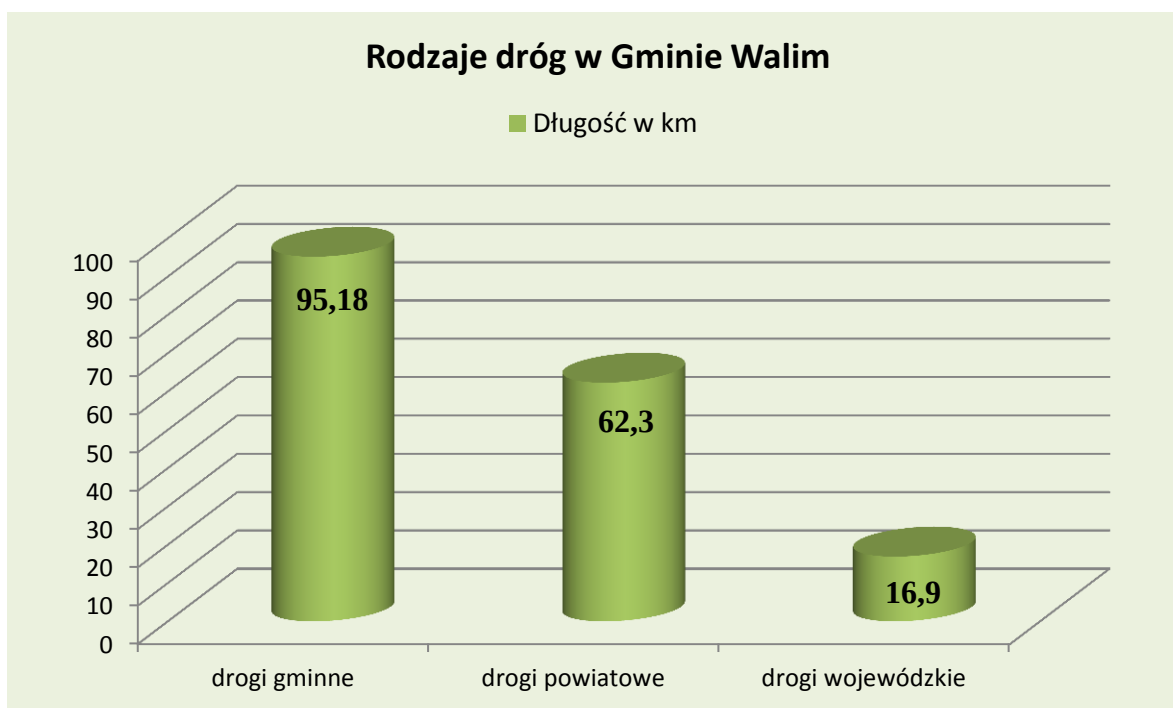
Rozdział II. Zasoby infrastruktury technicznej

II. 1. Infrastruktura drogowa

Gmina Walim posiada dobrze rozwinięty węzeł komunikacyjny, na który składają się drogi, jak i linia kolejowa (linia bystrzycka 285) przebiegająca przez wsie Zagorze Śląskie, Jugowice, Olszyniec. Obecnie remontowana linia ma być oddana do użytku w 2020 roku, jako alternatywa dla połączeń autobusowych.

Na sieć dróg składają się różne kategorie: drogi wojewódzkie, drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi nie ujęte w żadnej z kategorii tj. drogi wewnętrzne, w tym dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych.

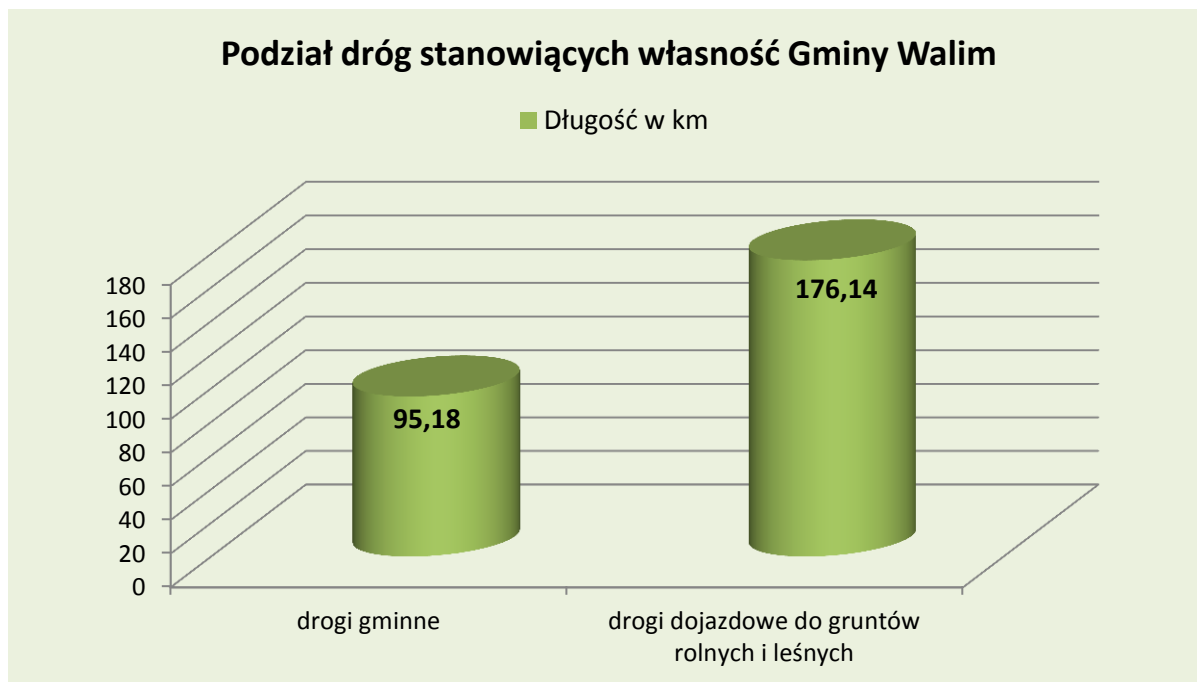
Rodzaje dróg przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 1. Rodzaje dróg w Gminie Walim

Źródło: Sprawozdanie ze struktury dróg na terenie Gminy Walim w roku 2019 – Urząd Gminy Walim

Natomiast podział dróg gminnych przedstawia poniższy wykres.

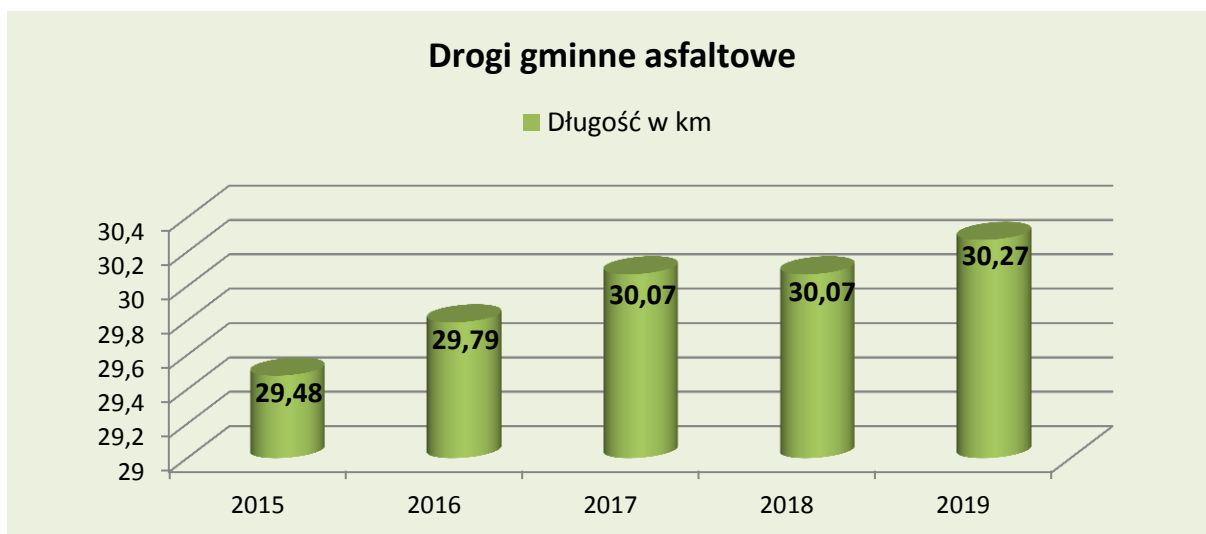
Wykres nr 2. Podział dróg stanowiących własność Gminy Walim

Źródło: Sprawozdanie ze struktury dróg na terenie Gminy Walim w roku 2019 – Urząd Gminy Walim

Jednym z problemów Gminy Walim jest niedostateczny stan techniczny dróg (zniszczone nawierzchnie, brak chodników, poboczy, brak systemów odwodnienia itp.). Związane jest to m. in. z podziałem własności, brakiem funduszy a także brakiem działań zarządców skierowanych na inwestycje drogowe. Najgorzej, pod względem stanu technicznego, wyglądają drogi wojewódzkie będące pod zarządem Województwa Dolnośląskiego.

Inaczej przedstawia się sytuacja na drogach gminnych i powiatowych. W ostatnich latach działania władz gminy oraz Powiatu Wałbrzyskiego spowodowały poprawę stanu technicznego dróg gminnych, dróg wewnętrznych oraz dróg powiatowych. Liczne inwestycje drogowe doprowadziły do wzrostu odsetek dróg wyremontowanych.

Poniższy wykres przedstawia przyrost kilometrażu dróg asfaltowych w latach 2015-2019.

Wykres nr 3. Drogi w masie mineralno-bitumicznej

Źródło: Sprawozdanie ze struktury dróg na terenie Gminy Walim w roku 2019 – Urząd Gminy Walim

II. 2. Sieć wodno-kanalizacyjna

Gospodarka wodno-kanalizacyjna na terenie gminy jest realizowana porozumieniem międzygminnym przez Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji, którego gmina jest członkiem. Związek wykonuje zadania związane z zaopatrzeniem społeczności lokalnej w wodę i odprowadzanie ścieków komunalnych.

Gmina posiada niewystarczająco rozbudowaną sieć wodno-kanalizacyjną a miejscowości: Glinno, Michałkowa, Niedźwiedzica nie posiadają sieci w ogóle.

Atutem Gminy Walim jest to, że na jej terenie zlokalizowane są ujęcia wody pitnej w Walimiu i Rzecze oraz trzy oczyszczalnie ścieków w Jugowicach, Dziećmorowicach i modułowa w Zagórzu Śląskim.

Aktualnie długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi ok 21,3 km, natomiast sieci wodociągowej wynosi 26,0 km

II. 3. Sieć gazowa

Sieć gazowa jest niezadowalająca. Miejscowości gminy, które posiadają niepełną sieć gazową, to: Dziećmorowice, Jugowice, Walim, Olszynec, Zagórze Śląskie. Natomiast te, które jej nie posiadają, to: Glinno, Michałkowa, Niedźwiedzica, Rzecza.

Wpływ na budowę sieci gazowej ma Dolnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Wałbrzych.

II. 4. Sieć telekomunikacyjna - dostęp do Internetu

Na terenie Gminy Walim dostęp do zaawansowanych usług sieciowych nie jest możliwy ze względu na słabo rozwiniętą infrastrukturę. Usługi ogólnie dostępne w okolicznych gminach oparte na sieci światłowodowej nie są dostępne dla mieszkańców Gminy Walim. Główni operatorzy telekomunikacyjni świadczący usługi na terenie gminy, tj. Telefonía Dialog, Netia, Polkomtel, T-Mobile Polska, P4 oraz Orange nie planują w najbliższym czasie inwestycji polegających na rozbudowie sieci światłowodowej.

Operatorzy świadczący usługi mobilne ze względu na ukształtowanie terenu nie są w stanie dostarczyć sygnału na obszar całej Gminy Walim.

Z końcem 2015 roku Gmina Walim udostępniła szerokopasmową sieć LTE o przepływności 1Gb/s, dzięki której jest możliwość dostarczenia sygnału internetowego prawie na całym terenie gminy. Jednak do końca 2020 roku korzystać z niej mogą tylko i wyłącznie beneficjenci realizowanego projektu.

II. 5. Substancja mieszkaniowa

Substancją mieszkaniową gminy zarządza Administracja Budynków Komunalnych Spółka z o. o. W skład zasobów mieszkaniowych na koniec 2018 roku wchodziły:

- 110 nieruchomości mieszkalne Wspólnot Mieszkaniowych,
- 26 nieruchomości mieszkalnych ze 100% udziałem Gminy Walim.

Zasób mieszkaniowy gminy zlokalizowany jest w starym budownictwie. Jego stan techniczny oraz stopień wyposażenia, wymaga poważnych prac i nakładów finansowych. Budynki przedstawiają konstrukcyjnie różnorodny poziom wyeksploatowania. Znaczące zużycie funkcjonalne oraz techniczne budynków ma duży wpływ na koszty remontów i eksploatacji. Z uwagi na wiek substancji mieszkaniowej oraz znaczące jej zużycie zachodzi również konieczność dostosowania do obowiązujących przepisów technicznych z dostosowaniem do współczesnych standardów. Zasób mieszkaniowy gminy wymaga przeprowadzenia wielu remontów kapitalnych i dużych modernizacji.

II. 6. Tereny inwestycyjne

W Miejskowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Walim przewidziane zostały obszary pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Dzięki temu działaniu zauważalna jest tendencja wzrostu budownictwa jednorodzinnego.

Gmina Walim nieustannie potrzebuje inwestycji, które poprawią warunki życia mieszkańców i rozwoju turystyki.

Rozdział III. Sytuacja społeczno-gospodarcza

III. 1. Ludność

Według stanu na 31.12.2018r. Gminę Walim zamieszkuje 5 377 mieszkańców, w tym 2 732 kobiet i 2 645 mężczyzn. Gmina Walim zajmuje powierzchnię 79 km².

Gęstość zaludnienia wynosi 68 osób/km².

Niestety, jak w większości gmin powiatu wałbrzyskiego, liczba ludności w gminie maleje. W przeciągu dziesięciu lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o 6,7%.

III. 2. Rolnictwo

Według danych statystycznych Urzędu Gminy Walim na terenie gminy znajduje się 636 gospodarstw rolnych o średniej wielkości gospodarstwa 5,55 ha.

Powierzchnia gospodarstw ogółem wynosi 3 535 ha.

Poniższy wykres przedstawia powierzchnię gospodarstw w podziale na ich wielkość, w poszczególnych grupach obszarowych.

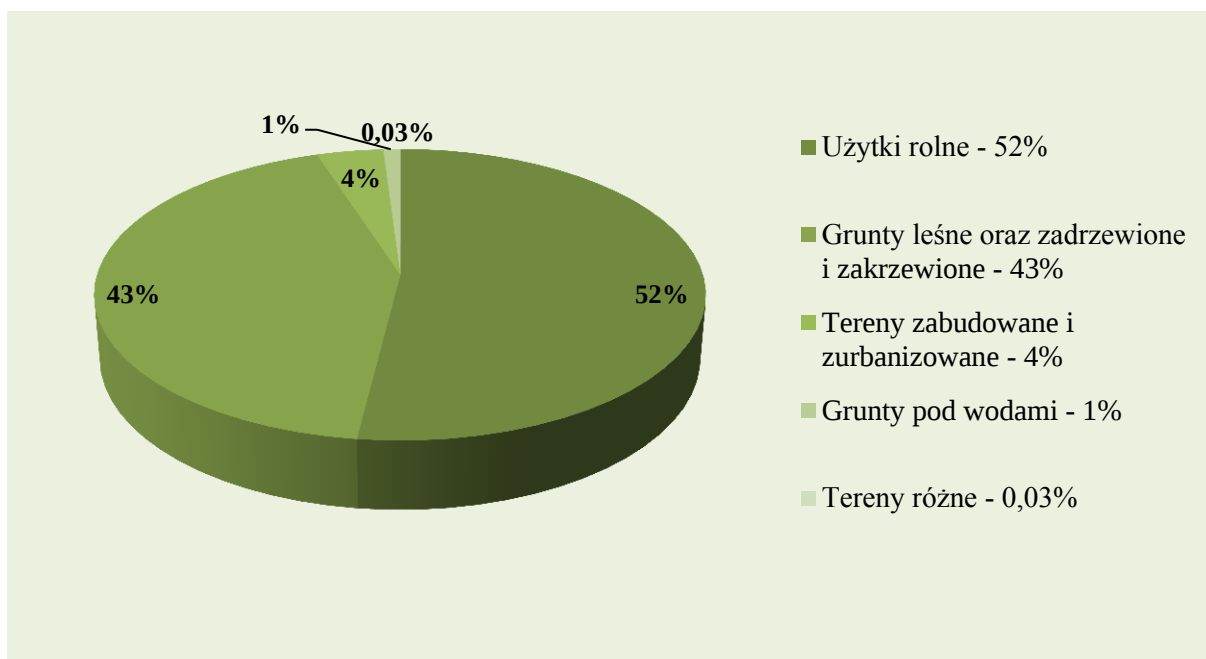
Wykres nr 4. Powierzchnie gospodarstw w podziale na grupy obszarowe

Źródło: Urząd Gminy Walim, stan na 31.12.2018 r.

III. 3. Gospodarka gruntami

Na ogólną powierzchnię Gminy Walim 7 917 ha, najwięcej, bo 4 097 ha gruntów zajmują grunty rolne; 3 374 ha grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione; 357 ha grunty zabudowane i zurbanizowane; 87 ha znajduje się pod wodami a 2 ha stanowią tereny różne, co stanowi zaledwie 0,03%.

Poniższy wykres przedstawia procentową strukturę użytkowania gruntów.

Wykres nr 5. Struktura użytkowania gruntów

Źródło: Urząd Gminy Walim, stan na 31.12.2018 r.

III. 4. Leśnictwo

Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione na terenie Gminy Walim zajmują powierzchnię 3 374 ha (w tym lasy 3 305 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione 69 ha), co stanowi 42,61% powierzchni gminy. W strukturze podziału lasy stanowią 97,9%, a zadrzewienia i zakrzewienia 2,1%. W strukturze własności 89,9% gruntów należy do Skarbu Państwa, 7,1% do osób fizycznych, zaledwie 2,6% do gminy a pozostałe 0,4% do spółek prawa handlowego i kościołów.

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku obszary leśne Polski zajmują 9 242 tys. ha, co stanowi 29,5 % powierzchni kraju. Wobec powyższego należy uznać, że Gmina Walim charakteryzuje się bardzo dużym procentem zalesienia.

III. 5. Turystyka

Ze względu na ukształtowanie terenu, warunki krajobrazowe, ich różnorodność, bliskość dużych aglomeracji miejskich oraz szereg zabytków; na terenie gminy istnieje możliwość prowadzenia działalności turystycznej przez cały rok. Od wiosny do jesieni przeważa turystyka piesza, rowerowa, nordic walking. Zimą natomiast narciarstwo zjazdowe, biegowe, snowboard. Na terenie gminy znajdują się szlaki rowerowe – MTB oraz szlaki do narciarstwa biegowego na Wielką Sowę.

Gmina charakteryzuje się bardzo dobrze rozwiniętą bazą noclegową o zróżnicowanym standardzie, od hotelu 4* po dużą sieć gospodarstw agroturystycznych, z ponad tysiącną liczbą miejsc noclegowych.

III. 6. Kultura

Instytucją zajmującą się organizacją kultury i turystyki na terenie Gminy Walim jest Samorządowa Instytucja Kultury pod nazwą Centrum Kultury i Turystyki w Walimiu. CKiT prowadzi statutową działalność w następujących obiektach:

- Domu Kultury w Walimiu,
- Wiejskim Domu Kultury w Dziećmorowicach,
- Świetlicach Wiejskich w:
 - Glinnie,
 - Jugowicach,
 - Niedźwiedzicy,
 - Olszyńcu,
 - Zagórze Śląskim.

Dwa sołectwa na terenie gminy: Rzeczką i Michałkowa nie posiadają świetlic wiejskich. Ich brak jest zagadnieniem często podnoszonym przez mieszkańców tych sołectw.

Na terenie gminy odbywają się wydarzenia kulturalne o charakterze ponadregionalnym, z co najmniej kilkuletnią tradycją oraz imprezy środowiskowe. Mają one na celu promocję dziedzictwa historycznego, kulturalnego i przyrodniczego gminy.

Wydarzenia o charakterze ponadregionalnym, to:

- Festiwal Sera,
- Jarmark Średniowieczny,
- Gulasz & Grill, kontynuacja Festiwalu Gulaszu,

- Wielkanocne Tradycje Kulinarne „Mistrz Jaja”,
- Festiwal Kuchni Polowych,
- Mistrzostwa Polski w Drezynowaniu.

Cykliczne wydarzenia o zasięgu lokalnym, to:

- gminny Dzień Kobiet,
- 8 maja – dzień wyzwolenia Walimia,
- festyn na rozpoczęcie i zakończenie wakacji,
- Festyn Rodzinny,
- 11 listopada – Dzień Niepodległości,
- gminne spotkanie wigilijne.

W ciągu roku organizowanych jest szereg wydarzeń kulturalnych mających duże znaczenie dla ludności lokalnej.

Samodzielną Instytucją Kultury działającą w gminie na rzecz rozwoju kultury i czytelnictwa jest Gminna Biblioteka Publiczna w Walimiu. Gminnej bibliotece podlegają punkty biblioteczne w: Dzieńmorowicach, Glininie, Jugowicach, Niedźwiedzicy i Zagórze Śląskim. Wolumen biblioteczny instytucji wynosi ponad 18 tysięcy pozycji.

III. 7. Oświata

Zadania oświaty na terenie Gminy Walim są realizowane przez:

- Publiczną Szkołę Podstawową im. Polskich Noblistów w Walimiu,
- Publiczną Szkołę Podstawową im. Janusza Korczaka w Jugowicach.

W obu szkołach działają oddziały przedszkolne.

Przy szkole w Walimiu zlokalizowany jest zespół boisk sportowych Orlik oraz hala sportowo-widowiskowa.

III. 8. Sport

Gmina Walim posiada wiele obiektów sportowych i rekreacyjnych. Na szczególną uwagę zasługuje boisko do gry w piłkę nożną w Walimiu, gdyż jest jednym z najwyższej położonych tego typu obiektów sportowych w Polsce.

W 2011 roku powstało Centrum Sportu i Rekreacji w Walimiu, w skład którego wchodzi:

- hala sportowo - widowiskowa wraz z zapleczem do uprawiania wielu dyscyplin,
- zespół boisk sportowych Orlik 2012.

Ponadto działają kluby sportowe korzystające z boisk gminnych:

- Ludowy Zespół Sportowy Sudety Dzieńmorowice,
- Klub Sportowy Walim,
- Uczniowski Klub Sportowy Orlik.

Na terenie gminy znajdują się również:

- wyciągi narciarskie w Rzecze: zespół wyciągów Górnik: I, II, IV i Na Stoku,
- trasa narciarstwa biegowego leżąca pomiędzy Przełęczą Walimską a Przełęczą Sokolą (7 km),
- górskie trasy rowerowe (70 km),
- Bike Park Walim MTB,
- Kąpielisko Słoneczne w Zagórzu Śląskim nad Jeziorem Bystrzyckim.

Należy podkreślić fakt, że na terenie Gminy Walim odbywają się od wielu lat rajdy samochodowe a tzw. „walimska patelnia” jest zakrętem drogowym znanym w całym kraju.

Ponadto na terenie gminy organizowane są ciekawe imprezy sportowe:

- Wyścigi rowerowe MTB,
- Wyścigi Ślimaków Winniczaków,
- Walimski Półmaraton Górski.

III. 9. Podmioty gospodarcze

Na terenie Gminy Walim, na dzień 31 grudnia 2018 roku, zarejestrowane były 294 podmioty gospodarcze. Analizując wpisy w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) stwierdzono, że w gminie dominuje działalność związana z usługami budowlanymi, w skład których wchodzi roboty ogólnobudowlane, instalacyjne, wykończeniowe. Kolejnym przeważającym kodem Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jest transport drogowy towarów. Znaczna część wpisów, to sprzedaż detaliczna zarówno w sklepach, jak i na straganach i targowiskach oraz prowadzona przez sprzedaż wysyłkową lub Internet. Następne kody PKD, występujące w ewidencji są związane z prowadzeniem restauracji i innych placówek gastronomicznych oraz prowadzeniem obiektów noclegowych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania. Ponadto na terenie gminy prowadzone są takie działalności jak: organizacja turystyki i działalność związana ze sportem, edukacja, agencje reklamowe, agencje ubezpieczeniowe, fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne, produkcja mebli, naprawa i konserwacja urządzeń, kamieniarstwo.

III. 10. Sytuacja społeczna - bezrobocie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego powiat wałbrzyski, a w nim Gmina Walim, posiada znacznie wyższą niż krajowa i wojewódzka stopę bezrobocia. Bezrobocie w powiecie wałbrzyskim jest na utrzymującym się poziomie. W przeciągu 10 lat spadło o 1,2% z 15% w 2008 roku do 13,8% w 2018 roku.

W przypadku Gminy Walim liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła w porównywalnym dziesięcioleciu o prawie 44%, tj. z 503 osób do 221 osób.

Poniższy wykres przedstawia porównawczo rok 2017 do 2018 w poszczególnych obszarach.

STOPA BEZROBOCIA (%)		
na dzień	31.12.2017r.	31.12.2018r.
POWIAT WAŁBRZYSKI	14,0	13,8
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE	5,7	5,2
POLSKA	6,6	5,8

Tabela nr 2. Stopa bezrobocia w %

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Przez wiele lat w gminie utrzymywało się wysokie bezrobocie. Dane Powiatowego Urzędu Pracy wskazują na drastyczny spadek liczby bezrobotnych w Gminie Walim. W ostatnich latach odnotowywana jest tendencja odwrotna do bezrobocia a mianowicie pracodawcy poszukują pracowników, których wyraźnie brakuje na rynku pracy.

Rozdział IV.

Planowanie strategiczne

IV. 1. Analiza strategiczna SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych, służącą do porządkowania informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego, jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych informacji, o danym podmiocie, w tym przypadku o gminie, na cztery grupy (kategorie) czynników strategicznych decydujących o efektach działań planistycznych, tj.:

- **S (Strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę gminy,
- **W (Weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę gminy,
- **O (Opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza dla gminy szansę korzystnej zmiany,
- **T (Threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla gminy niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Nazwa SWOT to akronim utworzony z pierwszych liter angielskich wyrazów: strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia). Mocne i słabe strony dotyczą czynników wewnętrznych i są związane z cechami gminy, natomiast szanse i zagrożenia odnoszą się do czynników zewnętrznych i są cechami związanymi z otoczeniem gminy.

Określenia i uporządkowania informacji strategicznej, dokonał zespół budujący strategię. Informacje zostały posegregowane według opisanych kryteriów na cztery grupy, a następnie zapisywane poniżej w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych, a prawa dwie kategorie czynników negatywnych.

Czynniki analizy zostały określone osobno przez każdego członka zespołu. Po zsumowaniu, zostały wpisane zgodnie z parytetem do poniższej macierzy.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• duża liczba atrakcji historycznych • duża liczba atrakcji turystycznych • dobrze rozwinięta baza noclegowa o zróżnicowanym standardzie • położenie geograficzne gminy • walory i zasoby przyrodnicze • atrakcyjne położenie gminy względem dużych miast • dobra infrastruktura instytucji kultury: domy kultury i świetlice • walory krajobrazowe • dobra sieć tras rowerowych • bogata i ciekawa oferta imprez kulturalnych i rekreacyjnych • baza narciarska z potencjałem rozwoju • odpowiedni dostęp do edukacji szkolnej i przedszkolnej • całoroczna atrakcyjność gminy • duża liczba obiektów rekreacyjno-sportowych • zasoby przyrodnicze i czyste środowisko • dobry stan dróg gminnych i powiatowych • otwartość gminy na współpracę w ramach przyjaznego i przejrzystego działania • umiejętność korzystania z funduszy zewnętrznych • zróżnicowane szlaki turystyczne • położenie w obszarze Natura 2000 • średniowieczny Zamek Grodno, jako wła-	• słabo rozwinięta sieć komunikacyjna • małe zaangażowanie społeczne, brak wspólnych inicjatyw • niechęć społeczeństwa do jakiegokolwiek pracy • ubogość społeczeństwa • postawa roszczeniowa mieszkańców • niska świadomość i kultura ekologiczna mieszkańców • mała estetyka i dbałość o najbliższe otoczenie • brak sieci kanalizacyjnych • niewystarczający budżet gminy w stosunku do potrzeb • mieszkańcy pozostający długotrwale bez pracy • zaniedbana substancja mieszkaniowa • problemy mieszkańców z uzależnieniami • zły stan dróg wojewódzkich • brak wystarczającej liczby parkingów • zanieczyszczone jezioro i ciek wodne • mała oferta gastronomiczna w Walimiu • duża liczba rodzin dysfunkcyjnych korzystających z pomocy społecznej • niska świadomość życiowa mieszkańców • dysproporcje pomiędzy dwoma szkołami • zła wizytówka gminy w postaci ruin po byłych zakładach lniarskich • wandalizm

sność gminy • współpracująca grupa okołoturystyczna Zjednoczeni Pasją • bogata oferta gastronomiczna • własna sieć internetowa • współpraca między podmiotami • działalność organizacji pozarządowych • inicjatywa lokalna • wiedza o społeczności lokalnej • wzrost świadomości społeczeństwa • dobra infrastruktura drogowa • dobra komunikacja z miastem aglomeracji • bliskość ciekawych miejsc • nowe inwestycje infrastrukturalne • rewitalizacja linii kolejowej • nowoczesne place zabaw • położenie zbiornika retencyjnego na terenie gminy • możliwości zwiększenia atrakcyjności gminy • dobra promocja gminy	• niewystarczające oznakowanie atrakcji turystycznych • niewystarczająca infrastruktura narciarska • niewystarczająca liczba ścieżek rowerowych i spacerowych • brak sieci gazowej • brak sieci wodociągowych • niezadawalająca działalność świetlic i nierówna dostępność do miejsc działalności kulturalnej • brak pozytywnych postaw do naśladowania • emigracja mieszkańców • starzejące się społeczeństwo • mała aktywność i świadomość mieszkańców a szczególnie młodzieży w zdobywaniu środków zewnętrznych
---	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
• możliwość korzystania ze środków zewnętrznych • rewitalizacja linii kolejowej • tendencja mieszkania na wsi • współpraca międzygminna • przynależność do Aglomeracji Wałbrzyskiej • moda na ekologię i zdrowy styl życia • wzrost popytu na turystykę i wypoczynek • poprawa infrastruktury drogowej • wzrost wykształcenia społeczeństwa • wzrost świadomości społeczeństwa • napływ pracowników z zagranicy • powrót mieszkańców z emigracji • dobra współpraca z powiatem • edukacja i programy ekologiczne • członkostwo w UE • projekt Sudety 2030 • programy rozwoju Dolnego Śląska • zmiana programu partii rządzącej • wzrost PKB • podnoszenie płac • państwo sprzyjające rozwojowi samorządności • wzrost zainteresowania polityką • reprezentanci gminy w starostwie, województwie i parlamencie • celowa współpraca zagraniczna • nowe technologie	• polityka partii rządzącej • 500 + • nakładanie zadań na gminy bez zapewnienia finansowania • brak pozytywnych przykładów do naśladowania • emigracja mieszkańców • napływ pracowników z zagranicy • rozdawnictwo partii rządzącej • niewłaściwa polityka społeczna, rodzinna i edukacja • brak wody • niewystarczająca współpraca z Unią Europejską • nieprzyjazne nastawienie państwa do obywatela • zły wpływ mediów na społeczeństwo • brak fachowców i specjalistów do pracy • niskie płace • przestępczość i zła współpraca z organami ścigania • skomplikowane prawodawstwo • brak programów na rozwój turystyki • zanieczyszczenie środowiska • mała aktywność przedstawicieli państwa w Unii Europejskiej • brak perspektyw rozwoju państwa • promowanie przez państwo życia bez pracy

• rozwój społeczeństwa obywatelskiego • niehandlowe niedziele	• roszczeniowość społeczeństwa • za dużo polityki w samorządzie i kościeła w polityce • niszczenie samorządności przez państwo • brak wolnego samorządu i społeczeństwa obywatelskiego • brak rozwoju rolnictwa • nierówny rozwój województwa • powołanie instytucji Wody Polskie • niska świadomość społeczna • duże różnice pogładowe społeczeństwa • duże obciążenia fiskalne przedsiębiorców • globalizacja • rozwój wirtualnego życia w Internecie • odnalezienie złotego pociągu • negatywna postawa społeczna - „człowiek człowiekowi wilkiem”
---	---

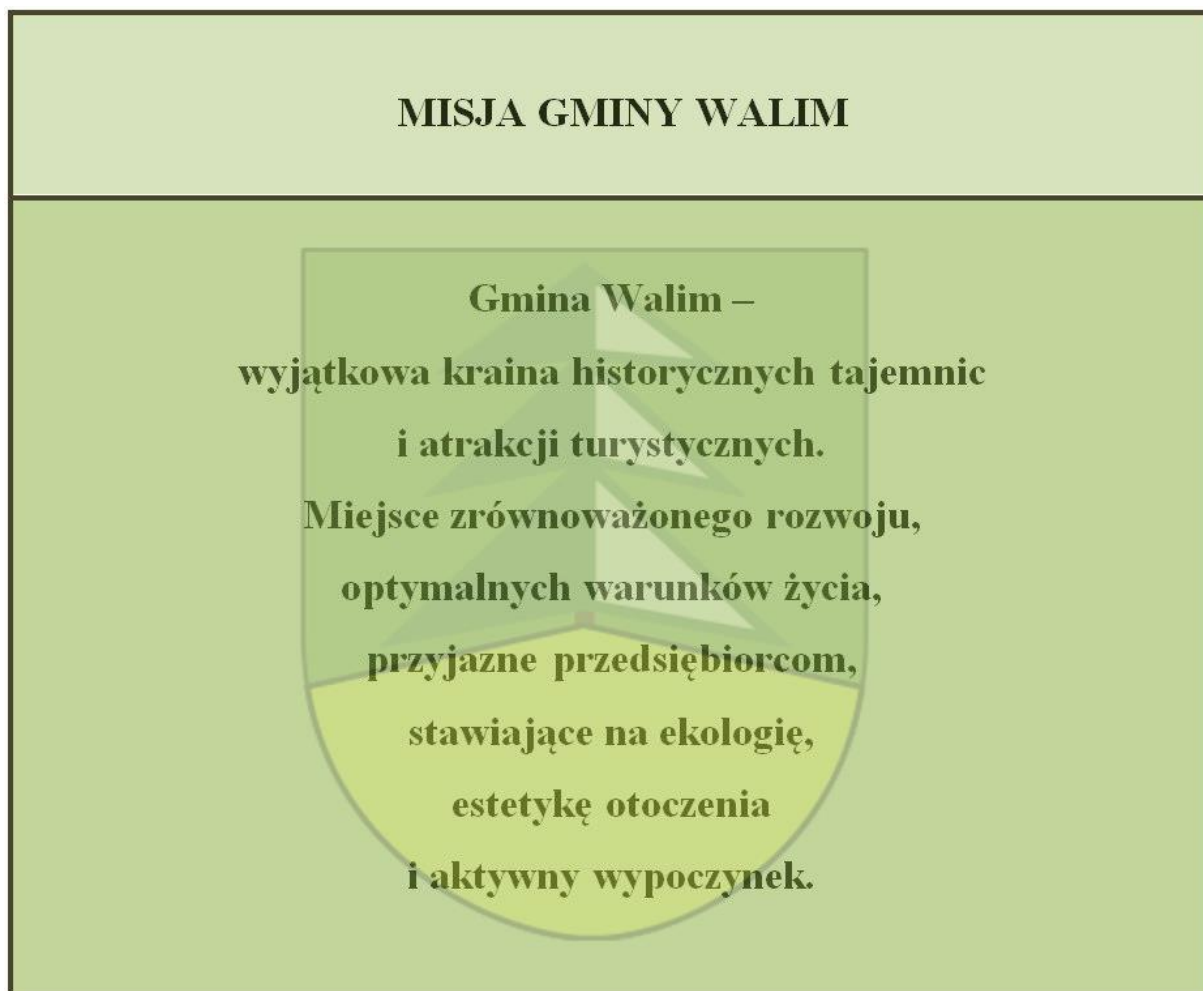
IV. 2. Misja Gminy Walim

Zespół opracowujący strategię zebrał zestaw wartości akcentujących rolę Gminy Walim na rzecz otoczenia, tym samym uzasadniających istnienie gminy.

Wartości, określone w poniżej wpisanej misji, są kierunkiem, który wyznacza sobie gmina.

Z misji wypływają trzy cele strategiczne wpisane w kolejny punkt rozdziału.

Misja nastawiona jest na rozwój gminy, w oparciu o posiadane wyjątkowe zasoby oraz na zaspakajanie potrzeb mieszkańców.

IV. 3. Cele strategiczne Gminy Walim

Cele strategiczne określają wszystkie zamierzenia, które gmina chciałaby osiągnąć w przyszłości. Nadają oraz określają sens istnienia gminy. Poniżej zostały zapisane trzy cele, które wyznaczył Zespół powołany do stworzenia Strategii. Cele odnoszą się do konkretnych przedsięwzięć, będących wynikiem skonkretyzowanych potrzeb gminy, a także jej otoczenia. W pierwszej kolejności, na podstawie misji, Zespół określił cele strategiczne. Następnie wynikające z nich cele operacyjne, w oparciu, o które zostały określone zadania do wykonania. Cele zostały określone zgodnie z główną zasadą ich determinowania. Są jasne i przejrzyste określone, tak aby nie pozostawiały wątpliwości, co do ich zgodności z Misją Gminy Walim.

IV. 3. 1. Cel strategiczny 1

Rozwój turystyki

Uzasadnienie:

Priorytetem Gminy Walim jest turystyka i elementy z nią związane. Turystyka stanowi jeden z najważniejszych kierunków rozwoju gminy. Jest szansą dla wielu ludzi i podmiotów na podjęcie zatrudnienia. Atutami gminy w tym zakresie są niewątpliwie położenie geograficzne, walory krajobrazowe i architektoniczne, a także historia. Na jej terenie działają liczne gospodarstwa agroturystyczne, ośrodki wypoczynkowe, hotele. Na obszarze Gminy Walim znajduje się wiele atrakcyjnych miejscowości. Wśród nich najbardziej atrakcyjne jest Zagórze Śląskie ze średniowiecznym Zamkiem Grodno, ponad stuletnią zaporą wodną na Jeziorze Bystrzyckim i bardzo nowoczesną i innowacyjną kładką łączącą dwa brzegi zbiornika. Następną atrakcję stanowi Rzeczką, ze względu na historyczny obiekt Sztolni Walimskich, wchodzący w skład budowli o kryptonimie „Riese”. Obiekt stanowi wielką zagadkę i dziś nie odkryto jego tajemniczego przeznaczenia. Rzeczką, to również znany w całej Polsce ośrodek sportów zimowych. Liczne wyciągi, dobrze rozbudowana baza noclegowa powodują, że w czasie zimy jest chętnie odwiedzana przez miłośników nart, snowboardu, sanek itp. Latem natomiast gmina oferuje wiele atrakcji związanych z turystyką pieszą, rowerową i motorową. Istnieje możliwość wykorzystania Jeziora Bystrzyckiego dla celów zarówno rekreacyjnych, jak i czysto sportowych.

Liczne obiekty cechuje ogrom walorów. W celu zwiększenia ich rozwoju należy podejmować szerokie działania promocyjne a także edukacyjne. Rozwój powinien przyjąć charakter ciągły. Ofertę turystyczną należy nieustannie wzbogacać, tworząc nowe atrakcje a także podnosząc ich jakość.

Dzięki czystemu środowisku, wspaniałym krajobrazom, a przede wszystkim odpowiedniej infrastrukturze, gmina, a w szczególności jej mieszkańcy, będą czerpać korzyści z rozwoju turystyki, rekreacji, sportu i kultury.

Cele operacyjne:

- Promocja zewnętrzna i edukacja wewnętrzna
- Wzbogacanie i podnoszenie jakości oferty turystycznej
- Tworzenie nowych produktów turystycznych
- Rozwój i skomunikowanie infrastruktury turystycznej

Zadania twarde:

- Budowa wieży widokowej na Małej Sowie z platformą w koronie drzew
- Budowa kolei linowej na Małą Sowę z zapleczem na terenie byłych zakładów Iniar-skich
- Zakup busów elektrycznych do komunikacji lokalnej, zwiększenie przejazdów weekendowych
- Podświetlenie wieży Zamku Grodno
- Stworzenie atrakcji na bazie geotermii
- Postawienie tyrolki w Parku Jordanowskim w Walimiu
- Utworzenie atrakcji turystycznej wykorzystującej kryptę pruskiego ministra – twórcy matury
- Pozyskanie żelaznej lipy Fryderyka na potrzeby stworzenia atrakcji turystycznej
- Stworzenie oferty dla nowożeńców w kaplicy Zamku Grodno
- Ustawienie automatów do zakupu biletów do atrakcji turystycznych
- Utworzenie ścieżki zdrowia Walim – Rzeczką
- Ustawienie tablic z mapą szlaków turystycznych w miejscach publicznych

- Budowa skejt parku
- Skomunikowanie Walimia ze stacją kolejową w Jugowicach
- Stworzenie rynny (wodnej) na terenie stoku Góra Ostra w Walimiu
- Utworzenie atrakcji z wykorzystaniem starej kopalni srebra
- Wzbogacenie oferty turystycznej o szlak „sów” w gminie, „rycerzy” na Zamku, (na wzór krasnali wrocławskich)
- Wprowadzenie kamer do podglądu on-line atrakcji turystycznych
- Odrestaurowanie obiektu obsługi sztolni walimskich i sztolni
- Stworzenie atrakcji z wykorzystaniem przystanku „Walim na żądanie”
- Wyznaczenie większej liczby tras i ścieżek rowerowych
- Budowa parkingów we współpracy z lasami państwowymi

Zadania miękkie:

- Organizacja różnorodnych zajęć w szkołach dotyczących walorów i atrakcji gminy
- Edukacja i promocja wewnętrzna dotycząca walorów i atrakcji gminy
- Edukacja wewnętrzna poprzez gry terenowe
- Szkolenia dla regionalistów
- Współpraca międzypokoleniowa
- Wydanie folderu atrakcji gminy, bazy hotelowej i gastronomicznej, z mapą odległości i połączeniami komunikacyjnymi z pobliskich miast
- Informacja na temat produktów regionalnych, przedsięwzięć i usług powstających i prowadzonych w gminie
- Stworzenie produktu turystycznego na bazie tajemnic „Riese” przez Sztolnie Walimskie, Włodarz, Cmentarz Ofiar Terroru Hitlerowskiego po Osówkę
- Wprowadzenie internetowej sprzedaży biletów
- Pozalekcyjne zajęcia dla dzieci i młodzieży na bazie atrakcji turystycznych
- Poprawa estetyki miejsc turystycznych
- Promocja gminy w Polsce i za granicą
- Stworzenie produktu turystycznego na bazie przemysłu włókienniczego w Górach Sowich

IV. 3. 2. Cel strategiczny 2

Tworzenie optymalnych warunków życia

Uzasadnienie:

Dla stworzenia dobrych warunków życia konieczny jest rozwój a w przypadku Gminy Walim, której rozkwit przede wszystkim oparty jest na turystyce, nieodzowne jest podniesienie atrakcyjności turystycznej.

Konieczna jest rozbudowa sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, a także jej unowocześnienie. Dobra infrastruktura powoduje wzrost jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarczy a w szczególności stwarza warunki dla inwestycji krajowych, jak i zagranicznych. Ważnym aspektem tego celu jest likwidacja wszystkich uwidoczniionych braków infrastrukturalnych, która prowadzi do poprawy estetyki gminy oraz polepszenia warunków gospodarowania.

Atrakcyjna i estetyczna gmina jest powodem zadowolenia mieszkańców. Jest miejscem do szczęśliwego życia. Toteż stałe podnoszenie atrakcyjności i estetyki Gminy Walim jest tak ważne dla jej wizerunku i społeczności.

Rozwój Gminy jest ściśle związany z edukacją i szkolnictwem. Ważne jest zapewnienie wysokiego poziomu nauczania poprzez zwiększanie oferty zajęć pozalekcyjnych odbywających się również poza terenem szkół oraz stałe unowocześnianie i poszerzanie bazy oświatowej. Ważnym zadaniem jest stałe doskonalenie kadry pedagogicznej i pracowników usług społecznych. Duże znaczenie ma również poprawa stanu budynków oświatowych i użyteczności publicznej oraz ich wyposażenia. Nowoczesne metody nauczania prowadzonych zajęć, odpowiednia ilość i jakość pomocy dydaktycznych są początkiem struktury dobrego i świadomego społeczeństwa.

Dla dobra społeczności gminy borykającej się z wieloma problemami o podłożu egzystencjonalnym konieczne jest również podjęcie działań w celu podniesienia świadomości mieszkańców oraz ich aktywizacji.

Cele operacyjne:

- Poprawa estetyki w całej gminie
- Podnoszenie świadomości mieszkańców
- Aktywizacja społeczeństwa
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej
- Podnoszenie jakości edukacji

Zadania twarde:

- Budowa nowej siedziby dla biblioteki
- Naprawa i czyszczenie cieków wodnych oraz zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami
- Rewitalizacja, remonty i modernizacja budynków
- Modernizacja budynku byłego przedszkola z zagospodarowaniem terenu
- Stworzenie domu seniora z zajęciami dziennymi dla osób starszych
- Zagospodarowanie terenu po byłych zakładach lnianych
- Poszerzenie drogi powiatowej Dziećmorowice – Julianów
- Stworzenie placów do ćwiczeń zewnętrznych
- Budowa kanalizacji w Jugowicach
- Stworzenie domu pomocy społecznej
- Ukwiecenie budynków jednostek gminnych
- Budowa boiska przy szkole podstawowej w Jugowicach
- Budowa budynku wielorodzinnego wraz z przedszkolem w Dziećmorowicach
- Zasilenie Walimia alternatywnym źródłem wody

Zadania miękkie:

- Zwiększenie wykorzystania hali sportowej poprzez promocję i organizację różnego rodzaju zajęć dla szerokiej grupy odbiorców
- Przeprowadzenie konkursów na najładniejszą wieś, najładniejsze domostwo, najpiękniejsze „okno” itp.
- Utworzenie uniwersytetu III. wieku
- Promowanie pozytywnych przykładów dbania o estetykę otoczenia oraz piętnowanie zaniedbań w tym zakresie
- Edukacja ekologiczna dotycząca segregacji odpadów i wywozu ścieków
- Kontrola kompetencji nauczycieli i ich zaangażowania w przekazywanie wiedzy
- Promowanie pozytywnych postaw pracy na rzecz dzieci, młodzieży i społeczeństwa lokalnego
- Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży poprzez organizację zajęć dodatkowych
- Aktywizacja świetlic wiejskich poprzez organizację: cykli spotkań i szkoleń dla mieszkańców, edukacji międzypokoleniowej, propagowania pasjonatów i pozytywnych postaw oraz zabaw językiem obcym dla dzieci
- Aktywizacja bezrobotnych i piętnowanie złych postaw życia bez pracy
- Wsparcie techniczne i organizacyjne dla wspólnot mieszkaniowych
- Wzbogacenie i odświeżenie oferty CKiT, CSiR oraz gminnych imprez cyklicznych
- Organizowanie dni otwartych dla uczniów i rodziców w okresie rekrutacyjnym

IV. 3. 3. Cel strategiczny 3

Wspieranie podmiotów gospodarczych

Uzasadnienie:

Przedsiębiorczość i praca na własny rachunek są kluczem do osiągnięcia inteligentnego i zrównoważonego wzrostu rozwoju gospodarczego. Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych sprzyja zwiększeniu liczby miejsc pracy, co w rezultacie prowadzi do wzrostu gospodarczego a tym samym do bogacenia się społeczeństwa.

Wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, to przede wszystkim pomoc w tworzeniu miejsc pracy, rozwijaniu umiejętności oraz umożliwianie osobom bezrobotnym lub znajdującym się w trudnej sytuacji pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym. W działaniach na rzecz wspierania przedsiębiorczości i samozatrudnienia należy położyć nacisk na zakładanie firm przez osoby bezrobotne i osoby należące do grup znajdujących się w trudnej sytuacji oraz wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych i mikrofinansowanie. Starać się podnieść poziom wiedzy o zasadach przedsiębiorczości i samozatrudnienia oraz wspierać rozwój przedsiębiorczości.

Gmina, jako jednostka samorządowa posiada możliwości wsparcia podmiotów gospodarczych na własnym terenie. W celu rozwoju obszaru gospodarczego powinna podjąć wszelkie możliwe działania, aby promować, ożywiać i wspomagać przedsiębiorczość. Władze lokalne powinny stworzyć i uchwalić przede wszystkim miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i plan rozwoju gospodarczego. Gmina Walim nie tworzy odrębnego planu rozwoju gospodarczego gdyż niniejsza Strategia uwzględnia cele i zadania z zakresu wspierania przedsiębiorczości. Zadaniem gminy dla rozwoju gospodarczego jest inwestowanie w infrastrukturę techniczną oraz przygotowanie terenu pod inwestycje.

Należy nadmienić, że gminny rynek pracy jest bardzo trudny. Cechują go osoby długotrwale pozostające bez pracy, które nie chcą podjąć żadnego zatrudnienia. Żyją ze świadczeń pomocy społecznej i nie dążą do zmian. Aktywizacja bezrobotnych jest dużym i trudnym wyzwaniem.

Cele operacyjne:

- Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego
- Udział samorządu w instytucjach wspierających
- Wspieranie ekonomii społecznej
- Wspieranie grup nieformalnych oraz organizacji pozarządowych
- Nauka przedsiębiorczości

Zadania miękkie:

- Spotkania z przedsiębiorcami organizowane przez gminę
- Wspomaganie Spółdzielni Socjalnych przez członkostwo gminy
- Kursy szkoleniowe dla młodzieży szkolnej w szkołach oraz dorosłych w świetlicach wiejskich na temat przedsiębiorczości
- Konkursy dla dzieci typu – „Zostań małym przedsiębiorcą – wymyśl i sprzedaj swój potencjał”
- Wyjazdy na targi przedsiębiorczości w ramach Zjednoczonych Pasją
- Wsparcie finansowe przedsiębiorców poprzez utworzenie funduszu poręczeniowego i pożyczkowego dla małych i średnich firm
- Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie organizowania kursów i szkoleń umożliwiających zdobycie kwalifikacji pod zapotrzebowanie lokalnych przedsiębiorców
- Dopasowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnych przedsiębiorców
- Spotkania przedsiębiorców z absolwentami szkół
- Stworzenie aktywnego punktu informacyjnego dla przedsiębiorców i dla kandydatów na właścicieli firm
- Organizacja szkoleń tematycznych w ramach aktywnego punktu informacji, np. jak zostać przedsiębiorcą, jak stworzyć biznesplan określonego przedsięwzięcia itp.
- Stworzenie witryny internetowej zawierającej elementy potrzebne przedsiębiorcom z ofertą zatrudnienia i z mapą przedsiębiorców
- Wsparcie i współpraca urzędu z przedsiębiorcami
- Stworzenie punktu wsparcia dla przedsiębiorców w procesach projektowych, pozyskiwania środków zewnętrznych, poszukiwania partnerów zewnętrznych
- Organizacja szkoleń dla lokalnych przedsiębiorców
- Współpraca podmiotów publicznych gminy z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi oraz tworzenie projektów za zasadzie partnerstwa publiczno-prawnego (PPP)
- Promowanie produktów wytwarzanych w gminie
- Wydanie publikacji promującej lokalne produkty

Rozdział V.

Realizacja Strategii

V. 1. Możliwości finansowe i warunki realizacji zadań

Realizacja założonych zadań określonych w Strategii w największym stopniu uzależniona jest od odpowiedniego planu finansowego oraz środków pochodzących z różnych źródeł. Pierwszoplanowe będą te zadania, w realizacji których możliwe będzie dofinansowanie z funduszy pozabudżetowych, dotacji i innych środków zewnętrznych. Głównie będą to środki: unijne nowego okresu programowania 2021-2027, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego, Ministerstw Rzeczypospolitej Polskiej a także inne źródła zewnętrzne, z których można pozyskiwać fundusze na określone zadania.

Budżet Gminy Walim nie jest w stanie ponieść w całości kosztów związanych z realizacją zaplanowanych zadań, konieczne będzie pozyskiwanie środków pieniężnych ze wspomnianych programów. Należy podkreślić, że finansowanie inwestycji ze środków zewnętrznych nie obejmuje całości zadania. Część, która nie jest objęta dotacją, musi pochodzić z budżetu gminy. Głównym zadaniem władz samorządowych będzie skonstruowanie takiego planu finansowego, który byłby w stanie tę wspomnianą część kosztów pokryć. Od odpowiednich decyzji Wójta i Rady Gminy oraz zaangażowania osób odpowiedzialnych będzie zależała realizacja zamierzonych działań.

V. 2. Wdrażanie Strategii

Wdrażanie Strategii jest zadaniem władz samorządowych. Strategia jest ważnym dokumentem, który wyznacza kierunki prowadzonych przedsięwzięć. Sam dokument nie gwarantuje sukcesu. Dla uzyskania zaplanowanych efektów, konieczne jest sukcesywne wdrażanie zadań Strategii, czuwanie nad jej realizacją, kontrolowanie jej przebiegu oraz aktywowanie społeczeństwa.

Wyznaczenie odpowiedniego procesu wdrażania Strategii wymaga wspólnych działań ze strony wielu instytucji, organizacji i osób. Zasadniczym krokiem wdrażania Strategii jest systematyczne przeprowadzanie analizy i przyjętych zadań z określeniem kolejności i czasu ich realizacji a także określenie możliwości pozyskania brakujących środków pieniężnych ze źródeł pozabudżetowych. Należy wykonać wszystkie możliwe działania, aby zadania określone w Strategii zostały zrealizowane.

V. 3. Monitoring Strategii

Ważnym elementem wdrażania Strategii jest monitoring, czyli stały i ciągły proces sprawdzania realizacji zadań i obserwacji zmian zachodzących w gminie oraz dostarczenie informacji na temat słuszności i skuteczności podejmowanych działań na rzecz rozwoju gminy.

Raz w roku przed pracami nad budżetem gminy zostanie opracowane i przedstawione Wójtowi Gminy Walim Sprawozdanie z wykonania Strategii. Będzie ono obejmowało analizę etapów realizacji wszystkich kolejnych zadań przyporządkowanych do przyjętych celów strategicznych gminy. Dokument będzie opracowywany przez zespół powołany zarządzeniem Wójta Gminy.

Monitoring zapewni bieżącą kontrolę realizacji Strategii.

Zakłada się ścisłą współpracę poszczególnych jednostek budżetowych, organizacji pozarządowych, grup lokalnych oraz mieszkańców z władzami samorządowymi przy realizacji Strategii.

V. 4. Zarządzanie zmianą gospodarczą

Współczesny świat wprost niebywale przyspiesza. Niemal każdy dzień przynosi nam nowe wynalazki, nowe technologie, nowe rozwiązania organizacyjne, nowe prawo. Zmienia się też sytuacja gospodarcza, poziom i jakość życia mieszkańców oraz ich oczekiwania. Do zmian nie tylko musimy się przyzwyczaić, ale także do nich przygotować, aby je uwzględnić w dokumentach strategicznych.

Zmiany nie należy traktować, jako czynnika zagrażającego rozwojowi gminy, ale przede wszystkim, jako szansę na poprawę własnego miejsca w stosunku do otaczającej nas rzeczywistości. Należy reagować na zmianę wprowadzając proces informacyjno-decyzyjny.

Proces ten będzie powierzony zespołowi powołanemu zarządzeniem Wójta Gminy. Zespół raz w roku, przed pracami nad budżetem gminy, przedstawi Wójtowi zarówno zagrożenia, jak i szanse wynikające ze zmian zachodzących w gospodarce oraz zaproponuje dostosowanie Strategii do zachodzących przeobrażeń.

Rozdział VI.

Tabele i wykresy zawarte w Strategii

VI. 1. Tabele

Tabela nr 1. Zabytkowe kościoły i kamieniczki

Tabela nr 2. Stopa bezrobocia

VI. 2. Wykresy

Wykres nr 1. Rodzaje dróg w Gminie Walim

Wykres nr 2. Podział dróg stanowiących własność Gminy Walim

Wykres nr 3. Drogi w masie mineralno-bitumicznej

Wykres nr 4. Powierzchnie gospodarstw w podziale na grupy obszarowe

Wykres nr 5. Struktura użytkowania gruntów